

‘Met goede intenties zijn bruggen te slaan’

‘Tegenstellingen? We staan in feite niet tegenover elkaar. We leven langs elkaar heen, waardoor de sociale samenhang verdwijnt. We hebben nieuw bindweefsel nodig.’

Dat vindt Rinske van Noortwijk, directeur van GreenWish, een non-profitorganisatie die maatschappelijke initiatieven faciliteert, en D66-raadslid in Culemborg.

Een nieuwe samenhang ontwikkelen is lastig. Tenminste: voor de overheid. Burgers zijn er juist heel goed in. De tienduizenden burger-initiatieven in Nederland dragen bij aan sociale cohesie. Welk onderwerp ze ook betreffen: hun eigenlijke waarde zit in het feit dat er allerlei netwerken uit voortkomen.

Die netwerken kunnen bruggen slaan tussen groepen mensen die elkaar normaliter niet ontmoeten, zo blijkt uit een voorbeeld dat Van Noortwijk in haar lezing geeft. Het project Samen Oplopen in Zeist brengt mensen die niet volledig zelfredzaam zijn in contact met mensen die dat wel zijn. Inmiddels telt Zeist zo’n negentig gezinnen die op deze manier samen optrekken. Bijvoorbeeld bij belastingaangifte of relatieproblemen. Het initiatief komt van een wijkverpleegkundige die signaleerde dat er binnen de formele zorg te weinig tijd is voor dit soort steun.

Burgerinitiatieven brengen ook sociale innovatie met zich mee, betoogt Van Noortwijk. In financieringsmodellen en communicatie bijvoorbeeld. Maar het belangrijkste, zeker vanuit oogpunt van polarisatie en sociale onrust, is wel dat ze getuigen van optimisme.

Toch lukt niet elk burgerinitiatief. Er is veel kennis voor nodig: van plannen, budgetteren, netwerken en communiceren tot vertrouwen wekken. Met professionele ondersteuning zouden meer initiatieven een succes zijn. Maar die is er nauwelijks, en dat moet veranderen, vindt Van Noortwijk. ‘In Culemborg wordt jaarlijks 25.000 euro uitgegeven aan maatschappelijke organisaties en 1,8 miljoen euro aan welzijnsorganisaties. Als dit de verhoudingen zijn en blijven, dan nemen we burgerinitiatieven niet serieus.’

Van Noortwijk adviseert gemeenten om op zeven punten verbetering aan te brengen. Ten eerste moeten ze goed zicht hebben op de bestaande initiatieven op hun grondgebied: wie is waarmee bezig? Ten tweede is geld welkom, liefst in de vorm van serieuze opdrachten in plaats van subsidies. Laat, ten derde, burgers actief meedenken over de vraagstukken die in een gemeente leven – dat wordt, anders dan vaak verondersteld, niet als negatief ervaren.

Gemeenten moeten daarnaast de impact is van maatschappelijke initiatieven onderzoeken. Waarom werkt het een wel en het ander niet? In de ene wijk wel en in de andere niet? Analyse levert kennis op die is om te zetten in toekomstig beleid.

De laatste drie punten die Van Noortwijk gemeenten adviseert: maak een routeplan om nieuwe initiatieven langs instituties te loodsen, beoordeel ambtenaren nadrukkelijker op hun netwerkcapaciteiten en probeer verschillende werkvormen uit.

Een gemeente die het goed doet, is Zwolle. De daar ooit begonnen ‘initiatiefmakelaar’ is inmiddels uitgegroeid tot het volwassen project Initiatiefrijke Zwolle, waarin de gemeente inwoners uitnodigt om de stad samen ‘mooier, beter, leuker en socialer’ te maken. Van

Noortwijk: 'De mentaliteit in Zwolle is nu: initiatieven horen er niet alleen bij, ze zijn wenselijk.'

Inmiddels leren zowel gemeenten als burgers om samen te werken. 'Dat is soms lastig. Maar zo lang de intenties goed zijn, vallen er bruggen te slaan.'